

Başyazı

Cömertlik Civan-mertlik

Güzellikler ve sevinçlerin paylaşıldıkça çoğaldığını hepimiz biliriz. Paylaşmanın bir adı da "Cömertlik"tir. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s) gözünün nûru evladına bir mektubunda şöyle buyurur;

"Kişinin hüsn-i nesebi, hüsn-i edebidir. Dâima büyüklere karşı hürmet ve küçüklere şefkat et. Tâ ki hürmet ve şefkat gibi iki haslet-i cemileye sahip olmuş olasın. Hasîs olma kim, hased, rûh-ı insaniyeyi dereke-i esfel-i sâfiline ulaştırır bir vesaittir. Cömert ol, çünkü cömertlik bir civan-mertlik şîârıdır. Onun vasıtasıyla âlâ-ı illiyine irtikâ etmeğe yol bulasın. Sahî, Allah'ın sevdiği; mümsik ise Hakk'ın düşmanıdır. İrâde-i ezeliyye kâbil-i ta'yir olmaz. Tehzi ve tezkiye nefsin sıfatını güzelleştirerek aksâ-yı kemâla vasıl eyler."

Şimdi bu güzel öğütleri biraz açmaya ve anlamaya çalışalım;

Kişi cömertlik gibi güzel bir haslete sahip olmalıdır. O zaman kâinatın sevgilisi gibi olur, herkes onu sever. Cömert olan kişinin halk arasında ismi hayırla söylenir, şanı yücelir. Yapmış olduğu iyilikler bütün dünya âlem tarafından bilinir, hayır sahibi olduğu herkesçe malum olur. Kişi dinin emri olduğu için, bu güzel ve örnek amel ile muttasıf olursa, Allahü Teâla onun rütbesini yüceltir, onu ahirette uluların katına iletir.

Cimrilik gibi kötü huylara sahip olanlar da, bu fena hâlin zararını hem dünyada hem de ahirette çekerler. Güzel ahlakı ve güzel amelleri zayi eden kötü huylardan biri cimriliktir. Cimrinin dostu olmadığı gibi, düşmanları ismini dilden dile kötü bir şekilde yayarlar. Bütün kâmil ahvali cimrilik sebebiyle mahvolur, büyük kayıplara uğrar. Cimriliklerden uzak durmak sevap olduğu gibi, cömertlere yakın olmakta sevaptır. Cömert; Allah'ın dostu, cimri ise Allah'ın düşmanıdır. Cömertlik ayıpları örten bir örtüdür. Cimrilik ise kişinin üstü örtük ayıplarının açılması, kötülüğünün meydana çıkmasıdır. Huy güzelliği, nefsin terbiyesiyle meydana çıkar. O da insanı kemâle ulaştırır. Ne demiş büyükler; "Kim yaparsa iyiliği, elbet bulur beyliği"

Es- Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s) bir sohbetlerinde de şöyle buyurur;

"Her insanın doğuştan sahip olduğu hasletleri vardır. Bunlar tıpkı kalpte Allah (c.c) lafzının yazılı olduğu gibi yazılıdır, değişmezler. Her insan bu hasletler çerçevesinde büyür ve gelişir. Âdemi, âdem yapan ekremiyetidir. Yoksa vücut bir gölgeden ibarettir. Bir insanı değiştirmek için ne kadar uğraşsanız uğraşın ekremiyeti yoksa bir şey yapamazsınız. İnsan kendi özünün altında saklıdır."

İnsanın yaratılışında ezelden olan kabiliyeti, onun dünyada iken bir terbiye görmesiyle daha güzel ortaya çıkar, o işin ustası olur. Onun için çekilen emekler asla zayi olmaz, suyun halinden balığın anladığı, daha doğrusu balığın suyla olan muhabbeti ve ihtiyacı gibi o kişi, kendini de içinde yetiştiği ortamı da iyi bilir, iyi tanır. O şartlara göre hizmet eder, iş görür, işe yarar.

Güzellikleri bir kâmilin rahle-i tedrisinde, bir pîrin gönül halkasında, bir ustanın yanında öğrendiği zaman, o da etrafına örnek gösterilen bir insan, bir güzellik âbidesi olur. Güzel huylar ve kazanımlar aslında altın ve cevherler kazanmaktan daha değerlidir. Çünkü kabiliyetin güzelliği, güzel kazanımlar ve güzel ürünler ortaya koyan edebî bir sermayedir.

Bu huy eğitimi/tasavvuf terbiyesi onu kanaat ehli yapar. Gözü tok olan kâmiller, varı yok, yoku var bilirler. Daha açık bir ifade ile her şeyi varlık sahibinde yok bilirler. Azı az görmezler, çoğu çok bilmezler. Çünkü bu dünyanın ölçülerine göre aslında çok ile az arasındaki fark ince bir çizgidir. Bu tasavvufi öğretileri belirten insanın kâmil hallerine işaret eden, Efendi Hazretlerinin birkaç mısrasıyla sözü bağlayalım:

"Yok olup varlığından geç
Özün koy darlığından geç
Kamu ağırlığından geç
Bu irfâna çıkan yoldur"

A. Şemsettin ATEŞ